PSZENICA OZIMA. Przedplony

Zasobne stanowisko pod pszenicę

Udział zmianowania w kształtowaniu plonu pszenicy ozimej wynosi 10-12%, co wskazuje że jest to bardzo istotny element agrotechniki w tej uprawie. Pszenica ozima ma najwyższe wymagania wśród zbóż w stosunku do płodozmianu. Spowodowane jest to tempem wzrostu w początkowej fazie i wiosną po ruszeniu wegetacji oraz dużą podatnością na choroby.

Prawidłowy płodozmian pozwala na utrzymanie żyzności i urodzajności gleby oraz na odpowiednią efektywność produkcji roślinnej. Najkorzystniejszy jest płodozmian wielopolowy, złożony z gatunków roślin należących do różnych grup biologicznych. Udział zbóż w ogólnych zasiewach nie powinien przekraczać 60%.

Przedplon pod pszenicę ozimą powinien zostawiać stanowisko zasobne w składniki pokarmowe (głównie azot), o dobrych warunkach sanitarnych oraz właściwą strukturę i kulturę gleby. Plonowanie pszenicy po przedplonach dobrych jest o około 10% mniejsze niż po przedplonach najlepszych, a po przedplonach złych nawet o 40-50% niższe.

Stanowiska po motylkowatych i strączkowych

Najkorzystniejsze pod uprawę pszenicy ozimej są stanowiska po roślinach motylkowatych i strączkowych, rzepaku ozimym, mieszankach strączkowych i strączkowo-zbożowych, wczesnych i średniowczesnych ziemniakach, owsie, kukurydzy na zielonkę oraz burakach zebranych z pola nie później niż 20-25 września. Stanowisko po motylkowatych musi być odpowiednio wcześniej przygotowane pod zasiew tak, aby przyspieszyć rozkład resztek pożniwnych i zapobiec hamowaniu rozwoju siewek pszenicy przez toksyny wytwarzane podczas rozkładu motylkowatych.

fot. DODR

Dobrym przedplonem są ziemniaki uprawiane na oborniku, pod warunkiem przeprowadzenia zbiorów w pierwszej połowie września. Bardzo dobrym przedplonem jest bobik samokończący. Najlepszym przedplonem ze względów fitosanitarnych, ograniczającym zgorzele korzeni i podstawy źdźbła jest rzepak jary i gorczyca biała.

Niekorzystne zboża po zbożach

Niestety w gospodarstwach, w których zboża stanowią duży udział w strukturze zasiewów, pszenicę uprawia się po zbożach. W takich warunkach następuje pogorszenie warunków fitosanitarnych (choroby podstawy źdźbła i systemu korzeniowego), zachwaszczenie pola i kompensacja chwastów, zmniejszenie ilości substancji organicznej w glebie oraz nagromadzenie w glebie toksycznych związków fenolowych hamujących rozwój siewek pszenicy. Nadmierny udział zbóż w zasiewach na gruntach ornych prowadzi do kompleksu objawów określanych jako tzw. zmęczenie gleby. W uprawie zboża po zbożach, należy liczyć się ze znacznym spadkiem plonu, który jest tym większy, im słabsza jest gleba i im mniej jest substancji organicznej, co z kolei ma wpływ na pojemność wodną gleby.

Najkorzystniejszy owies

Spośród zbóż, najkorzystniejszym przedplonem dla pszenicy pod względem fitosanitarnym jest owies, a najgorszym żyto ozime oraz jęczmień jary i ozimy. Przy uprawie pszenicy po jęczmieniu lub po sobie należy liczyć się ze spadkiem plonów o 15-20%. W tym przypadku konieczne staje się zastosowanie zapraw nasiennych zwalczających zgorzel podstawy źdźbła. Podczas wzrostu owies wydziela do gleby związki organiczne hamujące rozwój chorobotwórczych grzybów glebowych. Z owsa na pszenicę nie przenoszą się patogeny wywołujące choroby podsuszkowe.

Wartość przedplonów dla pszenicy ozimej

Bardzo dobre	Dobre	Złe
Motylkowate wieloletnie	Rzepak	Pszenica
Motylkowate z trawami	Inne strączkowe (groch siewny, fasola)	Jęczmień
Ziemniak i inne warzywa*	Okopowe pastewne	Pszenżyto
Mieszanki strączkowo-zbożowe na zielonkę	Kukurydza na zielonkę	Żyto
Bobik	Owies **	
Burak	Mieszanki strączkowo-zbożowe na nasiona (udział strączkowych > 50%)	

* *w gospodarstwach ekologicznych - przedplony nawożone obornikiem lub kompostem*
** *w gospodarstwach ekologicznych – po owsie należy zastosować kompost lub obornik*

Międzyplony na ratunek

Negatywny wpływ przedplonu można ograniczyć poprzez uprawę poplonów ścierniskowych. Dobrym międzyplonem dla pszenicy ozimej jest gorczyca, facelia, rzepak, a także mieszanki gorczycy z facelią i gorczycy z rzepakiem. Termin przyorania poplonu zależy od wymagań dla gatunku następczego. Likwidacja międzyplonu powinna zakończyć się w czasie sprzyjającym wykonaniu przedsiewnych zabiegów uprawowych, a najpóźniej w terminie opóźnionych siewów pszenicy ozimej.

Negatywne skutki złego przedplonu można częściowo zredukować poprzez staranne wykonanie uprawy roli, terminowy siew i uprawę odmiany mniej wrażliwej na choroby podstawy źdźbła. Przy uprawie pszenicy po zbożach należy zastosować fungicydy zwalczające choroby podsuszkowe.

Anna Sołtysiak
DODR we Wrocławiu